

Yttrande över remiss av *Slutredovisningen av regeringsuppdrag om att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet*

Återvinningsindustrierna är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 36 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda i anläggningar över hela landet. Våra medlemmar står för återvinning av både kommunalt och icke-kommunalt avfall.

Sammanfattning

Återvinningsindustrierna välkomnar slutredovisningen av det myndighetsgemensamma uppdraget att utveckla arbetet mot avfallsbrottslighet och ställer sig positiva till fortsatt myndighetssamverkan, ökade kunskapsinsatser och flera av de föreslagna åtgärderna. Avfallsbrottslighet utgör ett allvarligt problem som skadar miljön, den cirkulära ekonomin och konkurrensen på marknaden.

Vi anser att en av de viktigaste åtgärderna för att motverka avfallsbrottslighet är en stärkt och mer ändamålsenlig tillsyn. Dagens tillsyn präglas av varierande förutsättningar mellan kommuner och skillnader i kompetens och resursnivåer, vilket ofta leder till olikartade bedömningar. Vi förespråkar därför att tillsynsansvaret för avfallsverksamheter centraliseras till länsstyrelserna för att skapa en mer likvärdig, rättssäker och effektiv tillsyn i hela landet. Det är också viktigt med ett ökat fokus på praktisk och uppsökande tillsyn för att hitta aktörer som inte är registrerade eller där det finns misstankar om tillåten avfallshantering. Samtidigt är det viktigt att skilja på organiserad avfallsbrottslighet och mindre allvarliga administrativa överträdelser, så att samhällets resurser används där de gör störst nytta.

Återvinningsindustrierna är positiva till en fortsatt myndighetssamverkan och till utbildningsinsatser som stärker kunskapen om miljö- och avfallsbrottslighet hos berörda myndigheter. Samtidigt anser vi att fokus för upptäckt av allvarlig avfallsbrottslighet inte enbart bör ligga på transportledet. För att identifiera de mest samhällsskadliga överträdelserna krävs även ekonomiska analyser, marknadskunskap och ett helhetsperspektiv på hur avfallsmarknaden fungerar.

När det gäller miljöstraffsavgifter anser vi att eventuellt nya avgifter måste bygga på tydliga och rättssäkra kriterier. Regelverket bör utformas så att mindre felsorteringar eller andra obetydliga avvikelser inte leder till oproportionerliga sanktioner. Detta bör även gälla förslaget om ersättning för provtagnings- och analyskostnader. Återvinningsindustrierna anser att motiven är otydliga kring varför befintliga möjligheter enligt miljöbalken inte är tillräckliga. Om förslaget dock genomförs så måste det finnas tydliga krav på proportionalitet, rättssäkerhet och

nationellt enhetliga arbetsmetoder för provtagning. Kostnaderna bör inte belasta verksamhetsutövaren när misstankar visar sig vara ogrundade eller när myndighetens analyser bekräftar att verksamheten redan gjort korrekta bedömningar. Det behövs även tydliga begränsningar av vilka kostnader som kan tas ut och hur omfattande analyserna får vara, så att seriösa återvinningsföretag inte drabbas av oskäligen kostnader eller långa handläggningstider som riskerar att påverka möjligheten att bedriva verksamhet.

Återvinningsindustrierna efterfrågar även ökad tydlighet i tillsynsvägledning och rättstillämpning när det gäller gränsöverskridande avfallstransporter, återvinning av omhändertaget avfall, avfallsbedömningar och funktionskontroller. Regelverk och vägledningar bör vara praktiskt tillämpbara, rättssäkra och så långt som möjligt harmoniserade med övriga EU-länder. Återvinningsbranschens erfarenheter bör även tas tillvara vid framtagandet av nya vägledningar.

Slutligen vill vi återigen lyfta behovet av ytterligare åtgärder för att försvåra den ekonomiska brottsligheten inom avfallssektorn. Återvinningsindustrierna anser att ett nationellt kontantförbud för handel med avfall och metallskrot bör införas, alternativt att reglerna för kontanthantering skärps. Ett kontantförbud skulle stärka spårbarheten, motverka penningtvätt och försvåra omsättningen av stöldgods samtidigt som det skulle skapa mer rättvisa konkurrensvillkor för seriösa aktörer.

Generella synpunkter

Utöver det som redovisas under detaljerade synpunkter nedan, och med hänsyn till mycket av det som slutredovisningen av det myndighetsgemensamma regeringsuppdraget beskriver, så anser Återvinningsindustrierna att en av de viktigaste åtgärderna för att stävja avfallsbrottslighet är ökad och förbättrad tillsyn.

Tillsyn är ett centralt verktyg för att säkerställa att företag på den svenska marknaden agerar på lika villkor. Det kan försvaga både svensk konkurrenskraft och den cirkulära ekonomin om oseriösa aktörer tillåts bedriva verksamheter som inte följer lagstiftningen eller att de tillåts sätta produkter på marknaden som inte är förenliga med dagens regelverk. Detta kan dessutom vara skadligt för både människors hälsa och miljön. Att det finns tillräckliga resurser och kompetens hos svenska tillsynsmyndigheter för att utöva tillsyn bör därför vara en självklarhet för att säkerställa en effektiv och likvärdig regel efterlevnad.

Både Återvinningsindustrierna och den myndighetsgemensamma satsningen mot avfallsbrottslighet ser stora brister med nuvarande tillsyn hos tillsynsmyndigheterna, både i struktur och att den kan vara både överlappande och motstridig vilket riskerar att främja oseriösa aktörer på marknaden. Tillsyn är en viktig del av våra medlemmars vardag. Avfallshantering är dock ofta föremål för en omfattande detaljreglering i en mycket fragmenterad lagstiftning. Det förekommer därför frekvent att våra medlemmar får anmärkningar i tillsynen och ges böter för enkla ärenden som t.ex. att en viss handling inte fanns på plats vid det specifika tillsynstillfället. Samtidigt finns det oseriösa aktörer på marknaden som inte är registrerade med korrekta tillstånd eller som systematiskt bryter mot regelverken och en miljöriktig avfallshantering. Miljöstraffrättsutredningen konstaterade att det här problemet är vanligt och utredarna pekade på att de brottsbekämpande myndigheterna ofta inte har möjlighet att lägga tid på att vare sig upptäcka eller utreda systematiska avfallsbrott jämfört med de mindre allvarliga överträdelserna.

Återvinningsindustrierna vill därför nyansera bilden av vad avfallsbrottslighet faktiskt är, och de brott som tillsynen och de brottsbekämpande myndigheterna bör fokusera på i sitt arbete för att få bort de illegala aktörerna från marknaden. Exempel på avfallsbrottslighet är:

- Aktörer som stjälar och säljer metallskrot eller elektronikavfall på den svarta marknaden, t.ex. koppar som har ett högt ekonomiskt värde.
- Organiserad brottslighet som erbjuder billig avfallshantering för verksamheter, men som i själva verket dumpar avfallet illegalt i skogen, på en åker eller dylikt.
- Aktörer som Think Pink, som systematiskt dumpade farligt avfall på en plats utan korrekta tillstånd, vilket har lett till stora skador på både människors hälsa och miljön.

Om myndigheter väljer att väga dessa typer av överträdelser lika tungt som överträdelser av mer administrativ art, så som fall när verksamheter har adekvata tillstånd och god kontakt med tillsynsmyndigheterna kan göra sig skyldiga till när de försöker navigera i en komplex och omfattande lagstiftning, så ger det ingen rättvisande bild. Risken är istället att det resulterar i att resurserna inte läggs där de får störst effekt på miljön och samhället i stort.

I miljöstraffrättsutredningen konstaterades det dessutom att kommuner kan ha sämre förutsättningar, i form av resurser och kompetens, att hantera komplicerade rättsliga avvägningar i tillsynsärenden samt att kommuners förutsättningar att bedriva tillsyn varierar beroende på enskilda förutsättningar i kommunen, som t.ex. invånarantal m.m. De beskriver t.ex. att det kan finnas fall där kommunala miljöinspektörer har god kännedom om aktörer med behov av tillsyn, men att de på grund av resursbrist och/eller att de inte har ändamålsenlig kompetens inte har möjlighet att utföra sådan tillsyn. Därför föreslår miljöstraffrättsutredningen att det i särskilda fall ska gå att överlåta tillsynsärenden från kommun till länsstyrelse. Återvinningsindustrierna håller med om denna problembild och föreslår att tillsynen centraliseras genom att hela tillsynsansvaret för avfallsverksamheter flyttas från kommuner till länsstyrelsen.

Arbetet som kommunal tillsynshandläggare innebär i de flesta fall att utöva tillsyn över en mängd olika tillsynsobjekt, allt ifrån den lokala korvkiosken, till en hästgård eller en avfallsanläggning. Det krävs en förmåga att tolka en mängd olika regelverk för att utöva tillsyn på en avfallsanläggning, vilket kan vara svårbedömt och resurskrävande. En centraliserad tillsyn skulle därför kunna samla duktiga miljöinspektörer med sakkunskap inom avfall på länsstyrelsenivå, och det skulle kunna leda till att miljöinspektörer kan ha olika ansvarsområden och kompetens istället för att var och en ska utföra tillsyn över allt och besitta all kompetens. En sådan organisation skulle också öka möjligheterna till samverkan mellan tillsynshandläggare inom och mellan regioner, vilket i sin tur leder till utökat kompetensutbyte mellan mer och mindre erfarna inspektörer. En centraliserad tillsyn kan också stärka handläggares möjligheter och trygghet i beslutsfattandet samt leda till att tillsynsbedömningar kan göras mer enhetligt i hela landet.

Vid en centralisering av tillsynen är det dock viktigt att fortsatt hänsyn tas till lokala utmaningar. Utövandet av praktisk tillsyn i Norrbotten, med långa avstånd mellan anläggningar, skiljer sig åt från den praktiska tillsynen i t.ex. Stockholmsområdet. Det kommer därför krävas differentierade resurser för tillsyn beroende på varje länsstyrelses individuella förutsättningar. Vid en överföring av tillsynsansvar från kommun till länsstyrelse sker även en övergång från kommunal till statlig finansiering. Regeringen ges då rådighet att säkerställa tillräckliga resurser för att kunna skapa en likvärdig tillsyn av avfallsverksamheter i hela landet. Länsstyrelsernas

resurser bör därför fördelas utifrån både deras förutsättningar, och utifrån en bedömning av behov för tillsynsinsatser.

Därutöver utövas olika typer av tillsyn i Sverige, främst praktisk tillsyn och s.k. skrivbordstillsyn. Inspektioner på återvinningsanläggningar är en form av praktisk tillsyn och som kräver stora resurser. Handläggare behöver då ha tid och kompetens för att åka runt bland en mängd olika typer av tillsynsobjekt inom kommun eller region, i syfte att säkerställa regelefterlevnad. Särskilt resurskrävande är tillsyn som syftar till att hitta verksamheter som bedrivs utanför regelverket. På grund av resursbrist sker skrivbordstillsyn i allt större utsträckning, och det finns exempel på anläggningar där det inte har utförts tillsynsbesök sedan år 2019. I och med detta riskerar oseriösa aktörer att gå obemärkt förbi och regelefterlevnaden brister.

Återvinningsindustrierna föreslår att det bör finnas krav om att praktisk tillsyn ska utövas åtminstone vartannat år för varje tillsynsobjekt. Om detta inte kan säkerställas bland landets tillsynsmyndigheter bör krav om tillsättandet av fler tillsynshandläggare kunna åläggas tillsynsmyndigheten. Dessutom finns det behov av riktad och uppsökande tillsyn mot de aktörer som inte är registrerade överhuvudtaget, eller där det finns misstankar om otillåten avfallshantering. T.ex. bör tillsynen agera vid plötslig eller kraftig prisdumpning från en aktör på marknaden eller om andra aktörer längs värdekedjan har reagerat. Tillsynen bör även riktas mot hela kedjan av aktörer, från avfallslämnare, till transportörer och avfallsmottagare. Det kan finnas oseriösa aktörer i varje led, och att koncentrera åtgärderna till ett av leden kommer inte att lösa problemen i sin helhet.

Slutligen vill vi på Återvinningsindustrierna lyfta fram vårt tidigare remissvar till miljöstraffrättsutredningen (KN2025/01042). I det remissvaret redogör vi mer utförligt kring hur miljöstraffrätten bör utvecklas i Sverige samt lägger fram flera förslag kring hur vi kan motverka avfallsbrottslighet.

Detaljerade synpunkter

Fortsatt myndighetssamverkan

Återvinningsindustrierna är mycket positiva till förslaget om fortsatt myndighetssamverkan, som t.ex. att det ska utredas hur länsstyrelserna kan samverka med Center mot arbetslivskriminalitet gällande avfallsbrottslighet. Vi anser att myndighetssamverkan ökar kunskaperna generellt bland de medverkande myndigheterna, eftersom de kan utnyttja varandras kunskaper och lära sig av varandra.

Ökade kunskaper om miljöbrottslighet

Vi är positiva till att det har genomförts utbildningsinsatser riktade mot trafikpoliser och mot polisanställda som ansvarar för gränskontroller i ett par polisregioner. Det är också positivt att det numera pågår ett arbete med att se över hur nödvändig kompetens på miljö- och avfallsbrottsområdet ska förmedlas till poliser under deras grundutbildning, alternativt under den inledande tjänstgöringen i respektive polisregion. Vi håller dock inte med om beskrivningen att det oftast är i transportkedjan, vid kontroller av tung trafik, som illegal avfallshantering kan upptäckas.

Det är sant att sådana insatser har genomförts där Polisen och länsstyrelser har kunnat upptäcka illegal avfallshantering vid kontroller av tung trafik. Men när vi har tittat närmare på vilka typer av brott som förekommer vid de riktade tillsynsinsatser som genomförts mot

avfallstransporter under 2025 så handlar det till stor del om felaktig dokumentation vid tidpunkten för kontrollen. Allt som oftast har transporterna haft dokument att kunna tillgodose digitalt, men ej haft dem med sig i transporten. Detta är såklart något som ska granskas, men det är inte denna typ av fel som utgör de allvarliga avfallsbrotten.

Återvinningsindustrierna vill hänvisa till vad miljöstraffrättsutredningen (KN2025/01042) påpekade, där de beskriver att ett av problemen med dagens brottsbekämpande myndigheter är att de lägger mer tid på att utreda och lagföra gärningar som inte anses allvarliga, jämfört med att motverka allvarliga brott. Det här är något som återvinningsbranschen ofta erfar i den dagliga verksamheten. Vi anser därför att den systematiska avfallsbrottsligheten behöver särskiljas tydligare från mindre allvarliga tillsynsärenden som ibland kan uppstå inom ett företag. Miljösanktionsavgifter är inte detsamma som avfallsbrottslighet, och detta måste vara en självklar utgångspunkt även för myndigheternas arbete mot avfallsbrottslighet

Fokus för vart illegal avfallshantering kan upptäckas bör riktas mot de områden där stor ekonomisk vinning kan uppstå hos oseriösa aktörer, inte minst när det gäller bygg- och rivningsavfall. Det kan t.ex. gälla invägning av material, avsättning, felaktig klassning av avfall eller orimliga priser i förhållande till vad en seriös hantering av avfallet i regel kostar på marknaden. För att upptäcka detta krävs t.ex. en ekonomisk granskning av verksamheten, en god förståelse för hur marknaden fungerar och en bra dialog med marknadens seriösa aktörer.

Utredning av länsstyrelsens uppföljning och utvärdering av kommunernas miljöbalktillsyn.

Slutredovisningen belyser att det finns stora utmaningar i att bedriva kommunernas tillsyn verkningsfullt, rättssäkert och likvärdigt. Det konstateras dessutom att en uppföljning av tillsynen endast utfördes i 57 av 290 kommuner under 2025, och att en uppföljning endast har gjorts i drygt 70 procent av Sveriges kommuner under de senaste fyra åren. Dessutom nämner flera av kommunerna att det förekommer brister i deras behovsutredningar och tillsynsplaner samt bristande rutiner gällande risken för jäv, avsaknad av tidsredovisning samt svårigheten att rekrytera och behålla personal.

Återvinningsindustrierna ser allvarligt på de uppgifter som redovisas. Vi anser dock att det är mycket positivt att det nu föreslås en utredning om att följa upp och utvärdera kommunernas miljöbalktillsyn samt att Naturvårdsverket har fått ett uppdrag gällande detta.

Dessutom håller vi med om slutredovisningens påstående att när en översyn görs gällande uppföljningen av den kommunala tillsynen, så faller det sig naturligt att det också bör undersökas hur uppföljningen av ytterligare delar av miljöbalktillsynen bör ske, t.ex. den tillsyn som bedrivs av länsstyrelsen. Återvinningsindustrierna förespråkar en centralisering av tillsynsansvaret genom att överlåta tillsynen av avfallsverksamheter från kommuner till länsstyrelsen. Se även vårt svar under rubriken *Generella synpunkter* ovan.

Miljösanktionsavgifter

Myndigheterna förespråkar att en miljösanktionsavgift bör införas kopplat till bestämmelsen om sex utsorteringsfraktioner för bygg- och rivningsavfall, vilket bl.a. grundas i att det är lätt att avgöra om någon bryter mot den bestämmelsen.

Återvinningsindustrierna håller inte helt med om det påståendet, utan vi önskar att det förtydligas kring vad som faktiskt ska ligga till grund för en sanktionsavgift. T.ex. är det viktigt att tydliggöra hur och när något är så pass felsorterat att det ska leda till en sanktionsavgift. I likhet med vad som beskrivits under våra generella synpunkter så ser vi dessutom en risk för att det sker olikartade tillsynsbedömningar bland landets 290 kommuner, och därför ser vi risker med att sanktionsavgifter utfärdas med olika grund och kriterier beroende på tillsynshandläggarens kunskaper och resurser.

Vi föreslår därför att förslaget tydliggörs med hjälp av kriterier kopplade till sanktionsavgifterna. Dessa kriterier bör även inkludera en rimlig avgränsning som gör att små felaktigheter, där t.ex. en handske från personalen som har råkat hamna i ett kärl inte rimligtvis bör leda till en sanktionsavgift.

Därutöver är vi oroliga över att man missar lagföringen av allvarlig avfallsbrottslighet, om fokus läggs på att ge sanktionsavgifter för mindre överträdelser. Detta utläser vi av det faktum att det i slutredovisningen inte ges förslag kring hur man ska komma till bukt med allvarlig avfallsbrottslighet. Återvinningsindustrierna är måna om att samhällsresurser används så effektivt som möjligt, och fokus bör därför vara att komma till bukt med grova brott i första hand och mindre överträdelser i andra hand.

Återvinningsindustrierna avser att inkomma med detaljerade synpunkter på miljöskaktionsavgifter i sin helhet i vårt kommande remissvar till KN2026/01561.

Ersättning för provtagnings- och analyskostnader

Återvinningsindustrierna förstår syftet med, och kan i viss mån hålla med om att tillsynsmyndigheterna bör kunna ta egna prover i samband med tillsyn när det finns misstänkt illegal avfallsverksamhet. I miljöbalkens 26 kap. 22 § så finns dock redan möjligheten att utföra provtagningar och analyser på verksamhetsutövarens bekostnad. Vi anser inte att slutredovisningen helt svarar på varför det finns behov av ytterligare möjligheter till detta när det gäller specifikt avfallshantering. Om det anses saknas ett bemyndigande till kommunerna för att kunna göra detta så bör det rimligtvis gälla för all form av tillsynsverksamhet, och inte enbart för avfallshantering.

Om en ersättning för provtagnings- och analyskostnader ska kunna ges så anser vi dock att det bör införas en motsvarande inskränkning som ofta finns i de kommunala taxorna, nämligen att tillsynsavgift inte ska tas ut vid klagomål som visar sig vara grundlösa, jfr MOD M 4570–18. Om tillsynsmyndigheten tar prover för att verifiera att analyser/bedömningar som en verksamhetsutövare har gjort är korrekta, och kommunens mätningar inte avviker mot vad bolaget uppgivit, så bör t.ex. kommunen stå för dessa kostnader. Risker finns annars att förslaget kan bli mycket kostnadsdrivande för återvinningsföretag, så till den grad att det kan påverka företagens möjligheter att bedriva återvinningsverksamhet överhuvudtaget.

Om förslaget går igenom är det dessutom viktigt att det skapas en tillsynsvägledning kring hur och när provtagning ska utföras, och på vilka grunder det ska göras, samt att det sker på lika grunder och villkor i hela landet. Den som utför provtagningen bör ha god kunskap om hur en provtagning ska utföras, för om den utförs felaktigt på en anläggning så finns risken att det åsamkar mer skada än nytta. Utöver att ta prover som analyseras i laboratorier så gäller det dessutom att den som tar proverna har kunskap om de regelverk som gäller för respektive

anläggning och hur det bör se ut där. Ett enskilt provsvar kan inte alltid ge svar på om verksamhetsutövaren har agerat felaktigt eller inte.

Därutöver anser Återvinningsindustrierna att det bör finnas en säkerhetsventil kring hur mycket en analys eller provtagning får kosta verksamhetsutövaren samt hur lång tid analysen får ta. Vi ser med oro på risken att det kommer att krävas omotiverat omfattande analyser enbart för att det är möjligt, i och med att verksamhetsutövaren är den som föreslås stå för kostnaden. Dessutom finns risken att en omfattande provtagning tar lång tid att analysera och att verksamhetsutövaren behöver invänta svar från tillsynsmyndigheten under en lång tid. Detta kan få mycket stora konsekvenser för återvinningsföretagen som i värsta fall kan behöva göra uppehåll i sina verksamheter. Rimligheten i vilka analyser som ska kunna krävas kan därför vara avgörande för företagets fortsatta överlevnad.

Förtydliga vägledning och arbetsrutiner för anmälan och utredning av brottsliga gränsöverskridande avfallstransporter

Återvinningsindustrierna anser i det här fallet att det är viktigt att även förtydliga skillnaden mellan mer administrativa fel som görs i samband med gränsöverskridande avfallstransporter och de brister som sker med uppsåt, i syfte att komma runt kraven. Administrativa fel kan t.ex. utgöra fel som innebär att transportören har missat att fylla i en adress eller att en signatur saknas, men det kan också handla om att de inblandade har försökt göra rätt för sig men där lagstiftningen inte är tydlig och det finns utrymme för myndigheterna att göra en annan bedömning.

Ett medlemsföretag i Återvinningsindustrierna vittnar t.ex. om att de skulle transportera farligt avfall till Tyskland, och det bestod av filter samt ett farligt ämne. Medlemsföretaget angav det farliga ämnet i sin ansökan om notifikation, men vid tillsyn av transporten ansåg myndigheterna att man skulle klassificera avfallet som filter förorenat med farliga ämnen. Mottagarens möjlighet att ta emot avfallet var inte beroende av vilken av dessa klassificeringar som valdes, men avsändaren var ändå tvungen att ta tillbaka avfallet och ansöka om en ny notifikation som angav att det rörde sig om filter, innan de återigen kunde skicka materialet till mottagaren. Åklagaren i Sverige tog upp ärendet som en otillåten avfallstransport och föreslog en företagsbot på 100 000 kr. Detta trots att det rörde sig om administrativa fel, där verksamhetsutövaren har försökt att göra rätt, men myndigheterna gjorde en annan bedömning, och det fanns heller inget uppsåt till brott. Ett sådant förfarande innebär att en sanktionsavgift varken är rimlig eller proportionerlig.

Förtydliga tillsynsvägledningen om hur omhändertaget avfall får återvinnas

Återvinningsindustrierna har inga synpunkter på förslaget. Dock vill vi gärna påpeka att de ansvariga myndigheterna bör ha samma ansvar för att omhändertaget avfall hanteras enligt avfallshierarkin och bästa tillgängliga teknik (BAT) som för annat avfall som uppkommit från andra avfallsinnehavare. Ett omhändertaget avfall kan ha hanterats felaktigt men behöver inte nödvändigtvis behöva destrueras eller bortskaffas, utan det kan också anses lämpligt att materialåtervinna. Detta bör därför framgå av vägledningen.

Utveckla vägledning om avfallsbedömning och funktionskontroller

Återvinningsindustrierna håller med om att det finns behov av att utveckla kunskapen om vilka aspekter som bör beaktas för att bedöma om föremål och ämnen bör klassas som avfall eller inte samt att det finns behov av ökad tydlighet och rättssäkerhet kring funktionskontroller.

Återvinningsindustrierna vill dock påpeka vikten av att återvinningsbranschen får tycka till om dessa vägledningar innan de publiceras. Annars finns risken att de inte går att tillämpa i praktiken. Vi anser också att det är viktigt att Naturvårdsverket stämmer av deras vägledningar med övriga EU-länder så att klassificeringar och bedömningar blir harmoniserade inom EU.

Ta fram ett register över auktoriserade bilskrotare

Återvinningsindustrierna styrker förslaget, och håller med om det generella resonemanget som förs kring att det kan vara svårt för både medborgare och andra aktörer att avgöra vilka verksamheter som är seriösa och vilka som är oseriösa eller rent av kriminella.

I miljöstraffrättsutredningen (KN2025/01042) konstateras det att en viktig faktor för tillsyn och bekämpning av miljöbrottslighet är tillgång till information om verksamhetsutövarens brottshistorik och andra överträdelser. Ett resonemang förs om att det skulle kunna vara intressant med ett nationellt tillsynsregister och tillgång till uppgifter i belastningsregister samt ett nationellt företagsbotregister, men detta föreslogs dock aldrig. Återvinningsindustrierna vill därför återigen påpeka att detta är intressanta resonemang och att förslagen bör utredas vidare eftersom vi anser att de skulle kunna vara effektiva för att motverka avfallsbrottslighet. Vad som blir viktigt i en eventuell kommande utredning är dock hur ett sådant register kan föras utan att det blir administrativt tungt för företagen. Det bör därför slås samman med befintlig rapportering till de tillsynsregister som redan finns hos kommuner och länsstyrelser.

Kontantförbud

I och med Återvinningsindustriernas remissvar till denna slutredovisning så vill vi återigen lyfta frågan om vikten av införande av ett kontantförbud för handel med skrot, vilket vi bl.a. belyste i vårt remissvar till KN2025/01042.

En dominerande drivkraft bakom att hantera avfall på illegalt vis är den låga risken att lagföras. Varje år transporteras miljardbelopp i kontanter ut från Sverige som en del i en systematisk hantering av brottsvinster, och kontanter går inte att spåra på samma sätt som en banköverföring, vilket försvårar utredningar. Utan en utredning kan gängbrottslighetens handel med metallskrot, i utbyte mot kontanter från oseriösa skrothandlare, fortsätta och göra Sverige till en fristad för internationell avfallsbrottslighet.

Återvinningsindustriernas medlemsföretag har sedan 15 år tillbaka infört ett självpåtaget kontantförbud vilket innebär att inget av medlemsföretagen hanterar kontanter. Utanför vår branschorganisation finns det dock oseriösa skrothandlare som använder kontanter som betalningsmedel och därmed bidrar till att kriminella aktörer snabbt kan tvätta pengar och omsätta stöldgods utan spårbara transaktioner.

Med grund i detta anser vi att en viktig åtgärd för att försvåra kriminella aktörers verksamhet, stärka spårbarheten, och underlätta polisens arbete, är att införa ett nationellt kontantförbud

för handel med avfall och metallsrot. Det drabbar inte den vanliga medborgaren utan enbart oseriösa aktörer som vill ha en icke-spårbar transaktion. Flera länder i Europa har redan infört ett sådant förbud, och både Polisen och Trafikverket har ställt sig positiva till ett sådant förslag.

Om politiken anser att kontantförbud inte är önskvärt så vore ett viktigt steg i rätt riktning att åtminstone se över nuvarande beloppsgränser genom en revidering av den svenska penningtvättslagen. I nuvarande EU-lagstiftning finns en övre gräns på 10 000 euro för kontanthantering, men det hindrar inte EU-länder från att sätta egna lägre beloppsgränser. Seriösa företag handlar inte med kontanter överlag, och definitivt inte till värden upp till 100 000 SEK. En lägre beloppsgräns, på t.ex. 10 000 SEK, bör därför införas i Sverige.

När det gäller frågan om kontantförbud och revideringen av den svenska penningtvättslagen avser vi att återkomma till detta mer utförligt i vårt kommande remissvar till promemorian EU:s penningtvättspaket (Fi2026/01654).

Stockholm den 10 september 2026

Linnea Steen

Miljöpolicychef, Återvinningsindustrierna